

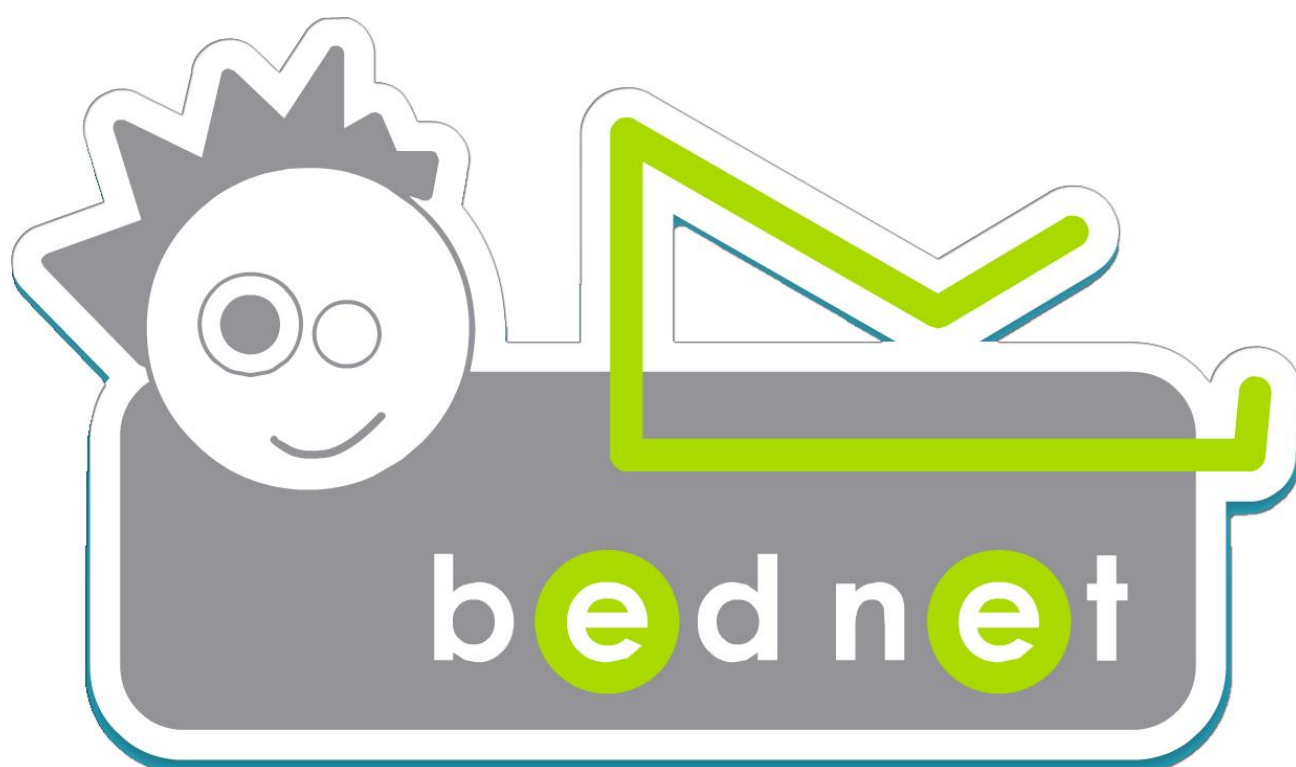
BEDNET

Ondersteuning voor langdurig of chronisch zieke kinderen

Scriptie aangeboden door
Student(en) 3 BALLO: Lotte Marnef en Eline De Groof
Begeleider(s): Betty Van Muylder & Els Brijs
Academiejaar: 2011 - 2012

Lessius Mechelen
Groep Onderwijs en vorming
Campus De Vest
Zandpoortvest 60
2800 Mechelen

Bednet, ondersteuning voor langdurig of chronisch zieke kinderen

Bachelorproef van:

Lotte Marnef
Eline De Groof

Interne en externe begeleider:

Betty Van Muylder
Els Brijs

Lessius

LESSIUS MECHELEN vzw - ONDERWIJS & VORMING
Campus De Vest - Zandpoortvest 60 - BE 2800 Mechelen
tel. + 32 (0)15 36 92 75 - fax + 32 (0)15 36 92 69
info.lerarenopleiding@lessius.eu - www.lessius.eu

ASSOCIATIE
K.U. LEUVEN

Woord vooraf

Op het einde van academiejaar 2010-2011 kregen we reeds de opdracht om een onderwerp te selecteren voor onze scriptie. We konden ons niet vinden in de opgelegde thema's. Dus al snel vonden we elkaar terug bij het zelfgekozen onderwerp: Bednet, ondersteuning voor langdurig of chronisch zieke kinderen.

In april 2008 kreeg Lotte te horen dat haar kleine zusje Kato, op dat moment 6 jaar, door een agressieve vorm van kanker was getroffen. De kleine meid vocht zo hard ze kon, maar naar school gaan zat er jammer genoeg niet meer in. Tijdens hun zoektocht naar een oplossing voor dit probleem kwam het gezin terecht bij Bednet vzw. Begin juni 2008 zorgde de organisatie er dan ook voor dat Kato haar klasgenootjes terug kon zien en dat ze les kon volgen via hun virtuele leeromgeving.

Eline daarentegen werd in november 2004 geveld door een immuunziekte, die bleef aanslepen tot april 2005. Aangezien zij niet in staat was de lessen bij te wonen, zorgde dit voor een enorme achterstand en moest zij in het derde middelbaar zittenblijven. Door jaren nadien de verhalen van Lotte te horen, werd ze er zich meer en meer van bewust dat zij tijdens haar langdurige ziekte iets gemist had.

Op deze manier is de keuze van ons scriptieonderwerp weldoordacht. We willen mensen enerzijds laten weten hoe de organisatie werkt en anderzijds de organisatie helpen met het uitwerken van bruikbaar materiaal.

We hebben van behoorlijk wat mensen steun gekregen om onze scriptie tot een goed einde te brengen. Eerst en vooral willen we onze interne begeleider, Betty Van Muylder, bedanken voor het vakkundig advies dat zij ons steeds heeft gegeven. Daarnaast mogen we natuurlijk onze externe begeleider, Els Brijs, niet vergeten, die als pedagogisch verantwoordelijke van Bednet vzw, bereid was zich over ons te ontfermen. Ook Els Janssens, directeur van de organisatie, verdient zeker een bedankje. Zij heeft ons namelijk de kans gegeven om onze resultaten voor te stellen aan het team van regionale medewerkers.

Ook Jade en haar ouders, de school waar zij les volgt (BSGO Boom Park te Boom) en juf Britt willen we bedanken voor hun medewerking. Door hen hebben we een beter beeld gekregen van de werking van het Bednetsysteem en hebben we onze initiatiekoffer met materiaal, reeds voor hij volledig afgewerkt was, kunnen uittesten. Daarnaast bedanken we ook juf Leen (De Wingerd te Reet), die bereid was om ons Bednetkoffertje even te bekijken en de nodige feedback te geven.

Wij bedanken natuurlijk ook onze familie en vrienden voor de steun en het nalezen van onze scriptie.

Bedankt aan allen!

Lotte Marnef en Eline De Groof

Inhoud

Inleiding	8
Hoofdstuk 1: De ontwikkeling van een beloftevolle vzw	11
1. Ontstaan van de organisatie	11
2. Organisatiestructuur	12
3. Partners en sponsors	13
4. Sensibilisering	15
5. Toekomst.....	15
Hoofdstuk 2: Tijdelijk onderwijs aan huis	17
1. Wetgeving 'tijdelijk onderwijs aan huis voor zieke kinderen'	17
2. GOK-beleid	18
Hoofdstuk 3: Bednet grijpt in!	20
1. Doelen en functie van de organisatie	20
2. Doelgroep	20
3. Het Bednetsysteem	21
4. Voorwaarden om een project op te starten.....	24
Hoofdstuk 4: Samenwerking met de lagere school	26
1. Samenwerking van Bednet met het gewoon en buitengewoon onderwijs	26
2. Hulp bij ondersteuning van het leerproces	26
3. Tips voor begeleiders	28
Hoofdstuk 5: Initiatiekoffer voor de eerste graad	31
1. Concept	31
2. Realisatie	31
Reflectie	35
Besluit	37
Referenties	38

Inleiding

“Aan bed gekluisterd, maar dankzij Bednet toch in de klas.”
(De Ruyscher, 2011)

In het kader van onze opleiding als Bachelor Leraar Lager Onderwijs trachten wij, als derdejaarsstudenten van de Lessius Hogeschool te Mechelen, een beeld te schetsen van de organisatie ‘Bednet vzw’. Gedurende onze opleiding werd nooit stilgestaan bij de thematiek ziekte of langdurige afwezigheid van leerlingen. Toch is het naar ons gevoel belangrijk dat toekomstige leerkrachten geïnformeerd worden over deze organisatie, opdat zij een weg zouden vinden naar Bednet wanneer een ziek kind uit de eigen klas de hulp van de organisatie nodig heeft.

Om een beeld te krijgen van de organisatie hebben wij ons tijdens het academiejaar 2011 – 2012 verdiept in literatuur, die ons meer kon vertellen over Bednet vzw. Onderstaande vragen en deelvragen helpen de lezer wegwijs maken in wereld van de organisatie.

Wat betekent Bednet voor kinderen uit het lager onderwijs?

- Welke ontwikkeling maakt Bednet als vzw door?
- Welke plaats heeft Bednet binnen de wetgeving?
- Op welke manier streeft de organisatie de beoogde doelen na?
- Hoe verloopt de samenwerking met externen?

Ons onderzoek beperkt zich niet enkel tot literatuurstudie, maar reikt verder. We stellen nog een tweede belangrijke onderzoeksvraag.

Op welke manier kunnen wij een meerwaarde bieden aan de organisatie?

In volgende hoofdstukken brengen we verslag uit over ons onderzoek. We hebben ervoor gekozen om aan elke onderzoeksvraag een hoofdstuk te wijden.

Hoofdstuk 1 gaat terug naar het prille begin van de organisatie in 2003. Doorheen dit hoofdstuk zien we de organisatie uitgroeien tot wat ze nu is. We lichten het organogram van de organisatie toe en laten de lezer kennismaken met de onontbeerlijke partners en sponsors die Bednet steunen. Het hoofdstuk wordt afgerond door even stil te staan bij de mate waarin de organisatie bekendheid wil verwerven en we werpen een korte blik op te toekomst.

In hoofdstuk 2 trachten we Bednet binnen de huidige Belgische wetgeving te situeren. Hierbij zoomen we even in op 'Tijdelijk Onderwijs aan Huis' (TOAH) en verwijzen we kort naar het vernieuwde SES-decreet tegen de achtergrond van het GOK-beleid..

Vervolgens bespreken we in hoofdstuk 3 praktische en technische aspecten, die de blik op de organisatie verruimen. We leggen uit hoe Bednet vzw functioneert en welke doelgroep kan genieten van hun vernuftig systeem. Bovendien schetsen we een beeld van het computermateriaal dat wordt gebruikt en leggen we duidelijk uit aan welke voorwaarden een leerling moet voldoen vooraleer een Bednetproject kan opstarten.

Hoofdstuk 4 belicht dan weer de wisselwerking tussen de organisatie en de externe partijen. Er wordt besproken in welke mate Bednet wordt geholpen door mensen uit het onderwijsveld, maar eveneens worden er tips samengevat die Bednet heeft opgesteld voor mensen die werken met het systeem. Daarbovenop wordt bekeken welke factoren belangrijk zijn voor de ondersteuning van het leerproces tijdens het werken met hun virtuele leeromgeving.

In hoofdstuk 5 bespreken we onze persoonlijke bijdrage. We verantwoorden waarom we juist gekozen hebben voor een initiatiekoffer en proberen zo goed mogelijk uit te leggen wat zich allemaal in de koffer bevindt. We sluiten dit hoofdstuk af door terug te kijken op de samenstelling en het gebruik van de koffer.

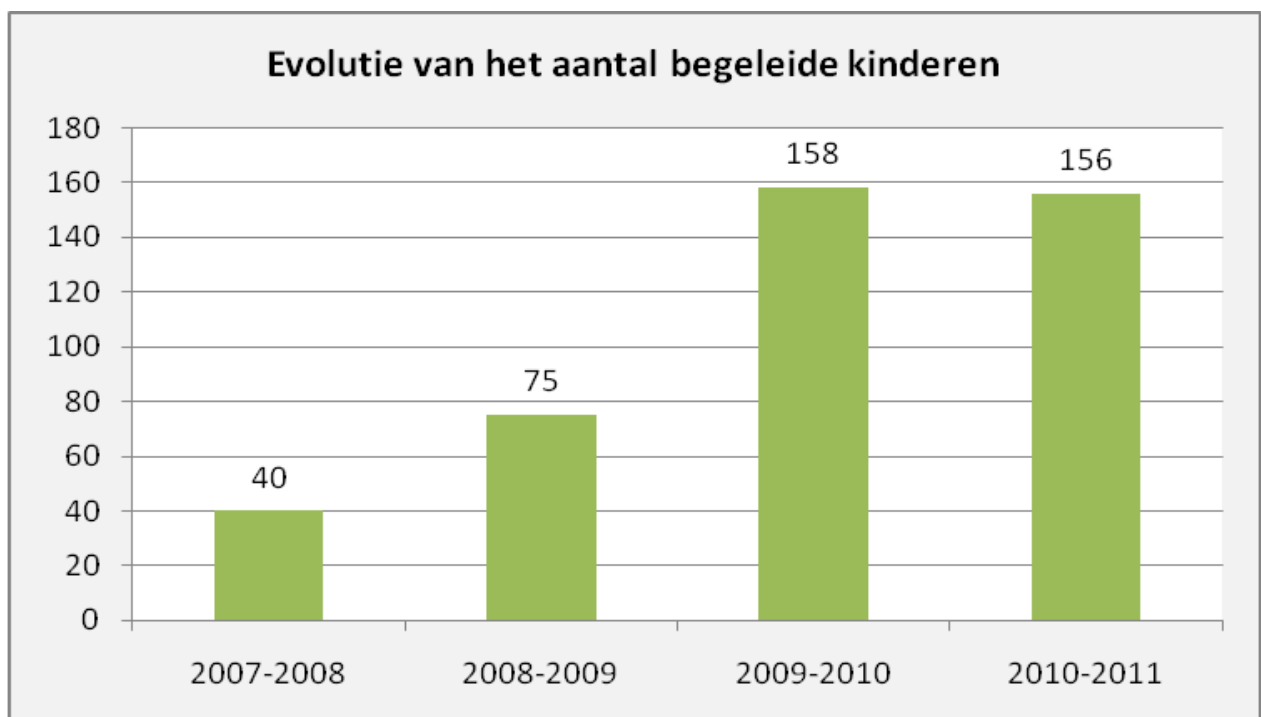
Hoofdstuk 1: De ontwikkeling van een beloftevolle vzw

1. Ontstaan van de organisatie

In 2003 wordt Bednet opgericht door Kathy Lindekens, onder andere bekend door haar inzet bij de actie 'Kom op tegen Kanker'. Bednet vzw is een organisatie die zich richt op langdurig zieke kinderen tussen 6 en 18 jaar en opereert vanuit de hoofdzetel te Leuven. Door het realiseren van een virtuele leeromgeving tracht Bednet bij de leerplichtige kinderen de leerachterstand te beperken en het sociaal contact te ondersteunen.

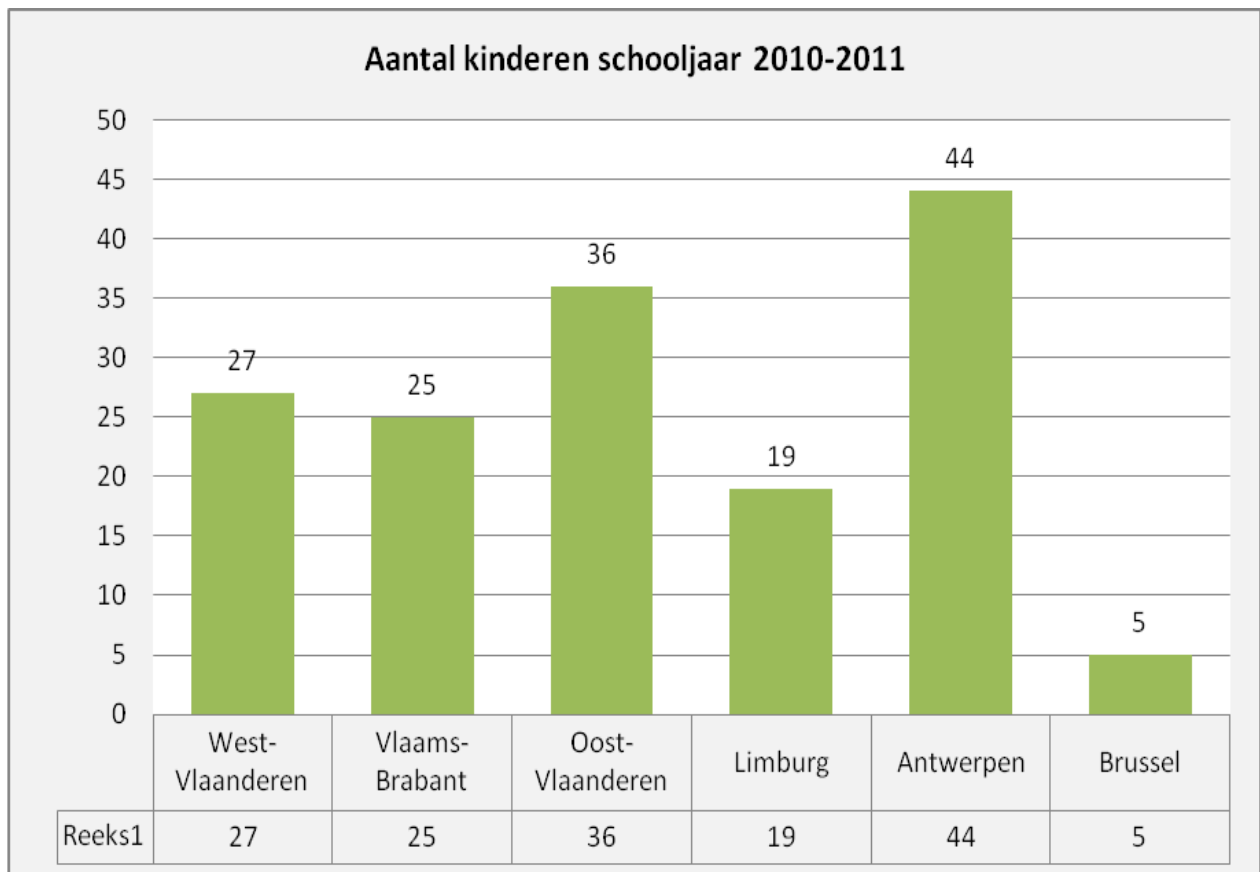
Vanaf 2005 komt de ontwikkeling van de organisatie Bednet echt op gang en kan men pas spreken van een opstart. De opstart van het initiatief wordt mogelijk gemaakt door de medewerking van de Koning Boudewijnstichting, de Nationale Loterij en de Vlaamse overheid.

In 2006-2007 gaan de eerste proeftrajecten van start en in 2007-2008 genieten de eerste 40 kinderen van een Bednetproject. Eén jaar later is het aantal kinderen dat hulp krijgt van Bednet bijna verdubbeld. Tussen 2009 en 2010 zijn er reeds 158 kinderen aan het werk met de virtuele leeromgeving van Bednet. Het volgende schooljaar werken er 156 kinderen met Bednet. Het diagram hieronder toont het aantal geregistreerde kinderen per provincie.

Figuur 1: Evolutie en groei van het aantal begeleide kinderen door Bednet. (E. Janssens, persoonlijke mededeling, 23 december, 2011)

Bednet vzw probeert een zo groot mogelijk publiek te bereiken. De vzw wil tegemoet komen aan de noden van zieke kinderen uit heel Vlaanderen. De kinderen, die vorig jaar geregistreerd werden, zijn overwegend afkomstig uit de provincies Antwerpen en Oost-Vlaanderen. De volgende afbeelding toont het aantal geregistreerde kinderen per provincie. (Bednet vzw, n.d.-a)

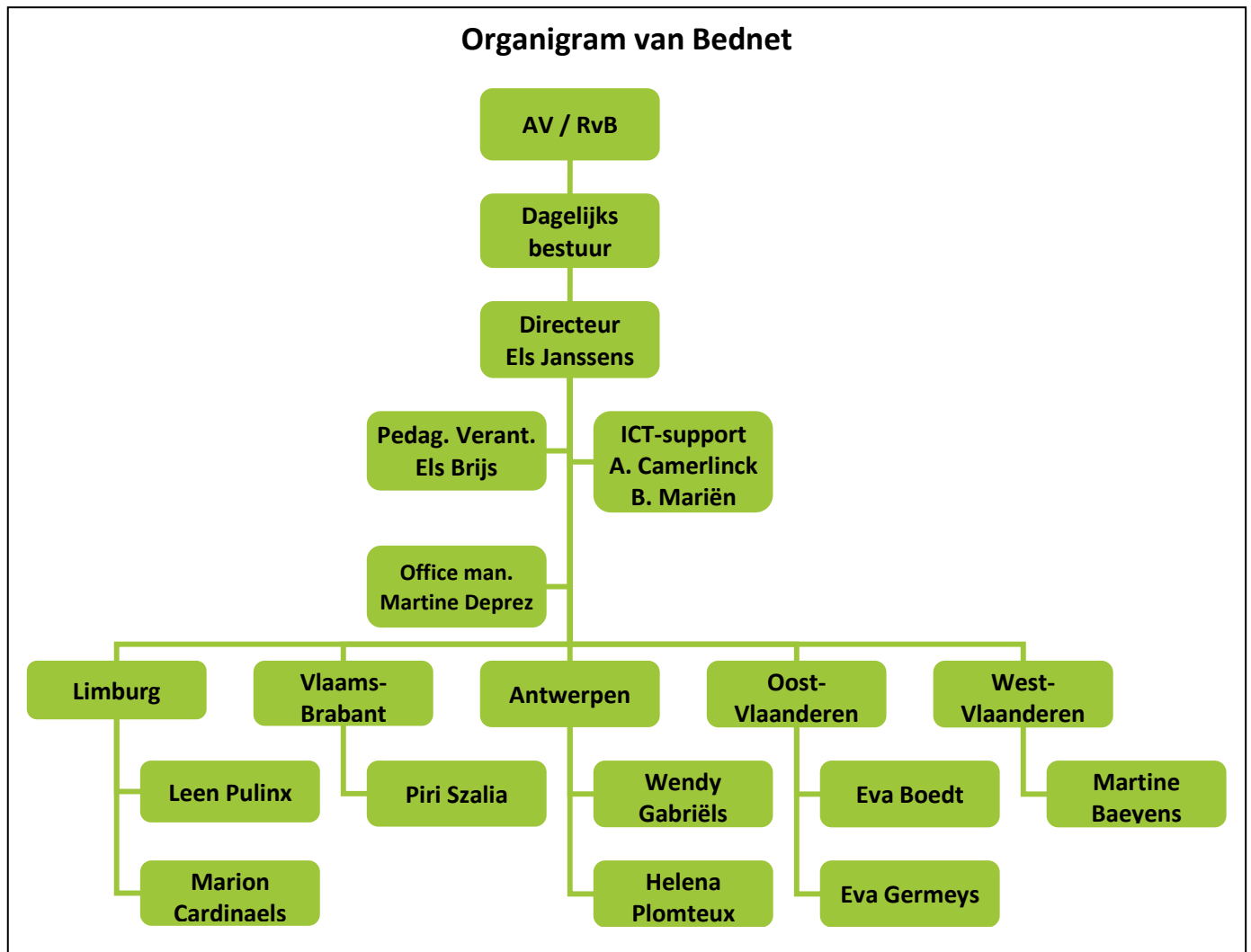

Figuur 2: Het aantal geregistreerde kinderen per Vlaamse provincie. (E. Janssens, persoonlijke mededeling, 23 december, 2011)

2. Organisatiestructuur

Bednet bestaat uit een team van medewerkers die samenwerken. Kathy Lindekens is naast oprichter van Bednet vzw ook voorzitter. Els Janssens is sinds maart 2006 directeur en zo medeverantwoordelijk voor de uitbouw van Bednet en de uitwerking van het dagelijks project. Zij regelt ook de communicatie met sponsors en partners. Office manager, Martine Deprez, houdt zich bezig met de administratie en de logistiek. Bednet vzw kan nog rekenen op twee ICT-ondersteuners (Informatie- en Communicatietechnologie), Annelies Camerlinck en Bart Mariën. Deze twee mensen zijn dagelijks beschikbaar voor Bednetgebruikers. Zij bevinden zich in Melle en vormen de online helpdesk voor de gebruikers. De kinderen kunnen met technische Bednetproblemen bij hen terecht via Microsoft Network Messenger (MSN Messenger). Het probleem wordt bij hen aangekaart en kan vanuit Melle worden opgelost door het programma over te nemen van de Bednetgebruiker. Een ander belangrijk

teamlid is Els Brijs, pedagogisch verantwoordelijke. Zij is verantwoordelijk voor de inhoudelijke en technische ontwikkeling van de virtuele leeromgeving. Ook ondersteunt ze de regionale medewerkers in de verschillende Vlaamse provincies. Er zijn 8 deeltijdse regionale medewerkers. Deze zorgen voor een goede opstart in de klas en bij de leerling thuis. Op regelmatige basis proberen ze in de klas lessen te observeren om zo het project waar nodig bij te sturen. Onderstaand organigram toont een overzicht van het Bednetteam. (Bednet vzw, 2011c)

Figuur 3: Organisatiestructuur van Bednet. (E. Janssens, persoonlijke mededeling, 23 december, 2011)

3. Partners en sponsors

Zoals reeds eerder vermeld, is de opstart van Bednet vzw mogelijk gemaakt door de steun van een aantal partners. Ook voor de verdere ontwikkeling van de organisatie was en is deze steun onontbeerlijk.

Het is belangrijk om te weten dat er een verschil bestaat tussen partners en sponsors (Encyclo, n.d.-a). Een partner draagt bijv. bij door mensen in te zetten, faciliteiten aan te bieden en financieel te ondersteunen. De mate van de bijdragen bepaalt de belangrijkheid van de partner.

Eerst en vooral levert het departement Onderwijs van de Vlaamse Overheid de werkingsmiddelen en zorgt ervoor dat een directeur, een pedagogisch verantwoordelijke en een medewerker, verantwoordelijk voor de ICT-support, worden tewerkgesteld.

Aangezien Bednet vzw een virtuele leeromgeving aanbiedt, heeft de organisatie tal van partners die hen daarbij ondersteunen. Zo installeert Belgacom gratis internetverbindingen en biedt het gratis abonnementen aan de kinderen en hun klas.

Het testen, voorbereiden en klaarmaken van het computermateriaal voor de gebruikers van Bednet wordt verzorgd door ICT-medewerkers van CTG (Computer Task Group). CTG (CTG, 2012) staat bedrijven bij die hulp nodig hebben binnen de IT (Informatie Technologie) om hun zakelijke doelstellingen te verwezenlijken. CTG is omwille van zijn vakkennis een uitermate belangrijke partner voor Bednet, aangezien de basis van het Bedsysteem rust op IT en ICT.

Vervolgens zorgt PC Solidarity ervoor dat 150 pc 's kunnen worden gebruikt in 150 klassen. De provincie Vlaams-Brabant neemt de ICT-ondersteuning aan kinderen en scholen in eigen provincie voor zijn rekening.

Het hele Bednetsysteem wordt onder handen genomen door Androme (Androme, 2008), die zorgt voor de ontwikkeling ervan. Net zoals CTG zijn zij gespecialiseerd in IT en ICT, meerbepaald in software.

De financiële ondersteuning gebeurt voornamelijk door GDF-Suez, de Nationale Loterij en de Koning Boudewijnstichting.

De tewerkstelling van halftijdse regionale medewerkers wordt gefinancierd door de provincies Antwerpen, Limburg en Oost-Vlaanderen, maar ook door Belgacom, de Vlaamse Gemeenschaps-commissie en de Vlaamse Liga tegen Kanker vzw. Voor deze laatste vzw is het mogelijk om financieel een bijdrage te leveren dankzij de opbrengst van de gekende campagne 'Kom op tegen Kanker'. De afbeelding op de volgende bladzijde geeft een overzicht van de voornaamste partners van Bednet vzw.

Wanneer we spreken over sponsors hebben we het over bedrijven, organisaties, personen, ... die niet noodzakelijk een inhoudelijke verbinding hebben met Bednet vzw (Encyclo, n.d.-b). Bovendien is hun sponsoring meestal een manier om eigen producten en diensten bekend te maken. Vaak gaat hun ondersteuning niet verder dan een financiële bijdrage in ruil voor een sponsorpositie.

Op de website van Bednet vzw (Bednet vzw, n.d.-b) kan je een uitgebreide lijst met sponsors raadplegen. In deze lijst vind je niet enkel bedrijven en organisaties, maar ook bekende Vlamingen zoals Margot De Ridder, Sven Nys en Stefan Everts.

Figuur 4: Voornaamste partners van de organisatie. (E. Janssens, persoonlijke mededeling, 23 december, 2011)

4. Sensibilisering

Uit een interview met Els Janssens (Roosenbroek, 2011), dat vorig schooljaar werd gevoerd door een laatstejaarsstudent secundair onderwijs uit de Katholieke Hogeschool Kempen (KHK), blijkt dat Bednet vzw weinig onderneemt om bekendheid te verwerven. Dit alles om te voorkomen dat mensen verwachten dat ze elk ziek kind dat bij hen komt aankloppen kunnen helpen. Het gebrek aan financiële middelen staat dit namelijk niet toe.

Els Brijs vertelde ons tijdens een gesprek wel dat in 2008 het Platform voor Onderwijs aan Zieke Leerlingen in Vlaanderen (POZiLiV) werd opgericht, waar Bednet samen met andere organisaties de krachten en ervaringen samenvoegt om onderwijs-op-maat (bijv. onderwijs aan een ziek kind) te kunnen voorzien (Platform van Onderwijs aan Zieke Leerlingen Vlaanderen, 2011). Door het platform bekend te maken, verkrijgen alle organisaties die onderwijs-op-maat aanbieden volgens haar bekendheid en zo ook Bednet vzw.

Toch berust de bekendmaking van Bednet voorlopig op mond-tot-mondreclame. Hoe meer scholen met Bednet werken, hoe bekender Bednet vzw zal worden.

5. Toekomst

Els Brijs stelt dat Bednet een onafhankelijke vzw is en is van mening dat elk ziek kind recht zou moeten hebben op een Bednetproject. Om dit doel te kunnen realiseren, zal er een stijging moeten zijn van de financiële middelen en daarom wordt er voortdurend gewerkt aan nieuwe sponsor- en subsidiedossiers. Om subsidies te krijgen moet je een businessplan opstellen. Dit jaar zal Bednet vzw echter niet meer groeien, omdat hiervoor geen geld is.

Enkel door nog meer steun te krijgen, bijvoorbeeld door de overheid, zal de organisatie dit doel tot een goed einde kunnen brengen.

Een wachtlijst maakt of breekt het project. Het blijft voor Bednet vzw nog een grote vraag hoe ze aan schaalvergroting kunnen doen, zonder in te boeten aan kwaliteit.

Ook wil de organisatie dat er in de toekomst sprake is van iemand met een coördinator-regiefunctie. Momenteel is er nog niemand die officieel het onderwijs aan zieke kinderen kan regelen. Maar de Bednetbegeleider neemt deze taak in realiteit wel vaak op zich. Momenteel moeten zowel de ouders als de school het onderwijs voor het zieke kind zelf uitzoeken en organiseren. Bednet beoogt samen met de overige organisaties van POZiLiV een officieel mandaat te verkrijgen om het onderwijs aan de zieke leerling te kunnen leiden.

Daarnaast zien zij graag dat een initiatief als Bednet aandacht krijgt binnen de lerarenopleiding (Roosenbroek, 2011). De organisatie stelt dat het belangrijk is dat toekomstige leerkrachten zich bewust zijn van het feit dat zieke leerlingen specifieke behoeften, noden en verwachtingen hebben. Hiervoor kan het handig zijn te weten welke initiatieven gericht op onderwijsondersteuning, zoals Bednet, bestaan.

Hoofdstuk 2: Tijdelijk onderwijs aan huis

1. Wetgeving ‘tijdelijk onderwijs aan huis voor zieke kinderen’

Volgens Els Brijs kadert Bednet vzw niet binnen de wetgeving Tijdelijk Onderwijs Aan Huis (TOAH) voor zieke kinderen, maar de activiteiten van Bednet verlopen wel in 75 % van de gevallen complementair met de genomen maatregelen voor tijdelijk onderwijs aan huis. De leerling in kwestie moet voldoen aan een reeks voorwaarden om recht te hebben op TOAH die terug te vinden zijn in omzendbrieven op de site van Onderwijs Vlaanderen (Onderwijs Vlaanderen, 2011) en (Onderwijs Vlaanderen, 2012a).

Voorwaarden voor TOAH

- **Aard van de aandoening en duur van afwezigheid op school**

Eerst en vooral moet het kind 21 ononderbroken kalenderdagen afwezig zijn, waarbij er wordt verder geteld gedurende vakanties. Wanneer een kind bijv. ziek wordt op 15 juli en dit op 1 september nog steeds is, heeft het onmiddellijk recht op TOAH. Bij chronisch zieke kinderen verloopt dit echter anders. Vanaf het moment dat zij 9 halve dagen afwezig zijn, hebben deze leerlingen recht op TOAH.

- **Aanvraag door de ouders**

Een tweede voorwaarde stelt dat de ouders of voogd een schriftelijke aanvraag moeten indienen bij de directie van de school en dat deze aanvraag een medisch attest bevat waaruit blijkt dat de leerling niet naar school kan, maar wel in staat is om les te volgen. Het medisch attest kan ook stellen dat het kind onmogelijk halftijds of meer naar school kan, maar wel les kan volgen.

- **De afstand van de school tot de verblijfplaats van de leerling**

De derde voorwaarde houdt in dat de afstand tussen de meest gunstige vestigingsplaats van de thuischool en de verblijfplaats van de leerling niet meer dan 10 kilometer mag bedragen. Enkel wanneer men spreekt van een buitengewone basisschool mag de afstand tussen 10 en 20 kilometer bedragen. Indien niet voldaan wordt aan de laatste voorwaarde kan de school waar het kind les volgt op vrijwillige basis TOAH organiseren en alsnog op steun vanuit het departement rekenen.

Wanneer een school dergelijke aanvraag krijgt, kan het contact opnemen met het departement en is het verplicht om TOAH aan te bieden. Hiervoor worden door het departement namelijk vier extra lestijden toegekend. Vervolgens beslist de school welk leertraject de leerling best volgt, opdat hij voldoende slaagkansen zou hebben.

Buiten de vier lestijden die per week worden voorzien, kunnen de ouders ook vrijwilligers aanwenden die aan huis komen om het kind nog meer bij te werken. Ook Bednet is een extra dienst waarop de ouders beroep kunnen doen. Bovendien is het een aanvulling op de vaak zeer zware en individuele lestijden die TOAH aanbiedt. Aangezien er vanuit het departement maar vier lestijden worden voorzien, is het niet eenvoudig om alle leerinhoud die moet gezien worden samen te vatten binnen deze uren. Het tempo tijdens TOAH-sessies ligt daardoor enorm hoog en de leerling is voortdurend alleen aan het werk. Hij kan met geen medeleerling in interactie treden. Dit is tijdens Bednetsessies helemaal anders. De leerling maakt deel uit van de klasgroep en er is ook ruimte voor vakken zoals bijv. wereldoriëntatie en muzische vorming (Brijs, 2006 - 2007).

2. GOK-beleid

In september 2002 werd het decreet Gelijke Onderwijskansen vastgelegd. Het heeft als doel om alle kinderen dezelfde optimale omstandigheden te bieden om te leren en zich te ontwikkelen. Hierbij heeft het speciale aandacht voor kinderen uit kansarme milieus. Binnen het decreet onderscheiden we drie belangrijke krachtlijnen: het recht op inschrijving, rechtsbescherming door de oprichting van Lokale Overlegplatforms (LOP's) en een geïntegreerd ondersteuningsaanbod dat de ontwikkeling van een zorgbrede werking toelaat. Om te kunnen spreken van een GOK-leerling moet men daarbovenop aan één of meer van de vijf indicatoren voldoen die zijn terug te vinden op de site van Steunpunt GOK (Blaton, 2008).

Juist om die reden kan men Bednet niet plaatsen binnen het GOK-beleid, want het betreft hier voornamelijk sociaal-economische indicatoren. Toch valt Bednet, volgens Els Brijs, louter semantisch wel binnen GOK, elk kind heeft recht op onderwijs en dus ook zieke kinderen.

Ook al houdt het geen wijzigingen in voor de werking van Bednet, toch is het belangrijk om te weten dat er tijdens het werken aan deze scriptie heel wat veranderd is. Het GOK-beleid is ondertussen in een nieuw kleedje gestoken. Sinds april 2012 is er namelijk sprake van een decreet met als basis de Sociaal Economische Status van de leerlingen (SES-decreet).

Volgens een omzendbrief van Onderwijs Vlaanderen (Onderwijs Vlaanderen, 2012b) wil het nieuwe omkaderingssysteem twee doelstellingen realiseren: de lat gelijk leggen in de omkadering voor het kleuter- en lager onderwijs en een deel van de omkaderingsmiddelen toekennen op basis van leerlingenkenmerken. Elke leerling die voldoet aan één van de SES-kenmerken heeft recht op SES-lestijden. De vroegere GOK-indicatoren zijn in het nieuwe systeem dus vervangen door SES-kenmerken die telkens gelijkstaan met een indicator. In het schema op de volgende bladzijde hebben we de SES-kenmerken en –indicatoren geordend.

Kenmerken	Indicatoren
De culturele bagage van de leerling	Hoogst behaalde opleidingsniveau van de moeder
De financiële draagkracht van het gezin van de leerling	Het ontvangen van een schooltoelage
Het taalkundig en cultureel kapitaal van het gezin van de leerling	Thuistaal van de leerling
Het sociaal kapitaal van het gezin van de leerlingen	Hoogst behaalde opleidingsniveau van de moeder

Schema 1: SES-kenmerken met bijhorende indicatoren. (Onderwijs Vlaanderen, <http://ond.vlaanderen.be/edulex/database/document/document.asp?docid=13615>, 4 juni, 2011)

Hoofdstuk 3: Bednet grijpt in!

1. Doelen en functie van de organisatie Bednet

Bednet maakt gebruik van een virtuele leeromgeving om het onderwijs aan zieke kinderen te organiseren (GO! Onderwijs van de Vlaamse Gemeenschap, n.d.). Het initiatief loopt complementair met tijdelijk onderwijs aan huis voor zieke kinderen, onderwijs in de ziekenhuisschool en vrijwilligerswerk. Dit vrijwilligerswerk wordt uitgevoerd door mensen die voornamelijk uit onderwijsmiddens komen. Toch vermeldt bijv. een organisatie zoals Auxilia, die onderwijs organiseert voor mensen die nergens anders terecht kunnen, dat dit geen vereiste is (Auxilia vzw, n.d.). Buiten Auxilia vinden we ook nog een andere organisatie terug, namelijk School & Ziekzijn (S&Z), die eveneens werkt met vrijwilligers. Belangrijk is dat zij zich enkel richten op de studiebegeleiding van zieke leerlingen uit basis- en secundair onderwijs (School & Ziekzijn, n.d.).

De virtuele leeromgeving van Bednet zorgt er enerzijds voor dat langdurig of chronisch zieke kinderen niet uit hun sociale groep vallen en anderzijds is het project erop gericht hun leerachterstand te beperken. De zieke leerling staat via een webcam in contact met de klas. De leerkracht kan speciale activiteiten voorzien zoals groepswerken, voorstellingen, kringgesprekken... , die het sociaal contact met de Bednetleerling bevorderen. Op die manier wordt de overgang om terug naar de klas te gaan minder moeilijk voor de 'Bednetter' (Jong & Vanwynsberghe, 2008).

'Tijdelijk onderwijs aan huis' is meestal niet voldoende om de gemiste lessen van de zieke leerling bij te werken. Dankzij de complementaire samenwerking tussen Bednet en het initiatief van tijdelijk onderwijs aan huis (TOAH), is het mogelijk om lessen en taken te verdelen. Zo kan je bijvoorbeeld schrijflessen in een eerste leerjaar best laten onderwijzen door een vrijwilliger van TOAH. Deze kan de pengreep en houding van de Bednetleerling indien nodig verbeteren. Voor de klasleerkracht is dit moeilijker, maar niet onmogelijk. Rekenen en taal, maar ook wereldoriëntatie en muzische vakken kunnen dan weer door de klasjuf gegeven worden. Dit wordt best onderling afgesproken (Bednet vzw, 2011a).

2. Doelgroep

Het initiatief Bednet wordt gesteund door het Departement Onderwijs en Vorming. Het is de bedoeling langdurig en chronisch zieke kinderen een passend onderwijsaanbod aan te bieden en te vermijden dat ze sociaal geïsoleerd raken door ze contact met de klas te laten onderhouden. Een chronische ziekte is een ziekte die nooit helemaal genezen kan worden. Langdurig zieke kinderen kunnen hun ziekte overwinnen. Dankzij Bednet kunnen langdurig en chronisch zieke kinderen deel blijven uitmaken van het dagelijkse klasgebeuren (Decuyper et al., 2008).

Ieder kind heeft recht op onderwijs (Amnesty International, n.d.). Bednet wil er zijn voor leerplichtige kinderen en jongeren tussen 6 en 18 jaar, maar schenkt bijzondere aandacht aan kinderen die herhaaldelijk opgenomen moeten worden in het ziekenhuis of die in medische afzondering zitten. Vooral het sociaal contact en de communicatie met de kinderen staat centraal. Het zal voor hen de overstap naar de klas verkleinen (Bednet vzw, 2011b).

Bednetprojecten kunnen opgestart worden in scholen uit alle netten; zowel in het gemeenschapsonderwijs als in het gesubsidieerd officieel en vrij onderwijs. Evenzeer kinderen uit het gewoon en buitengewoon lager onderwijs, ASO, TSO, BSO en BuSO hebben recht op een samenwerking met Bednet.

Bij de opstart van Bednet was de verdeling tussen leerlingen uit het lager en secundair onderwijs bijna steeds gelijklopend. Cijfergegevens van het voorbije jaar tonen een fikse wijziging. De huidige verhouding wordt in onderstaand diagram weergegeven. Meer leerlingen (66%) uit het secundair onderwijs zijn gebruik gaan maken van Bednet. Er zijn nog 34% leerlingen uit de lagere school die een project met Bednet hebben lopen (Bednet vzw, 2011b).

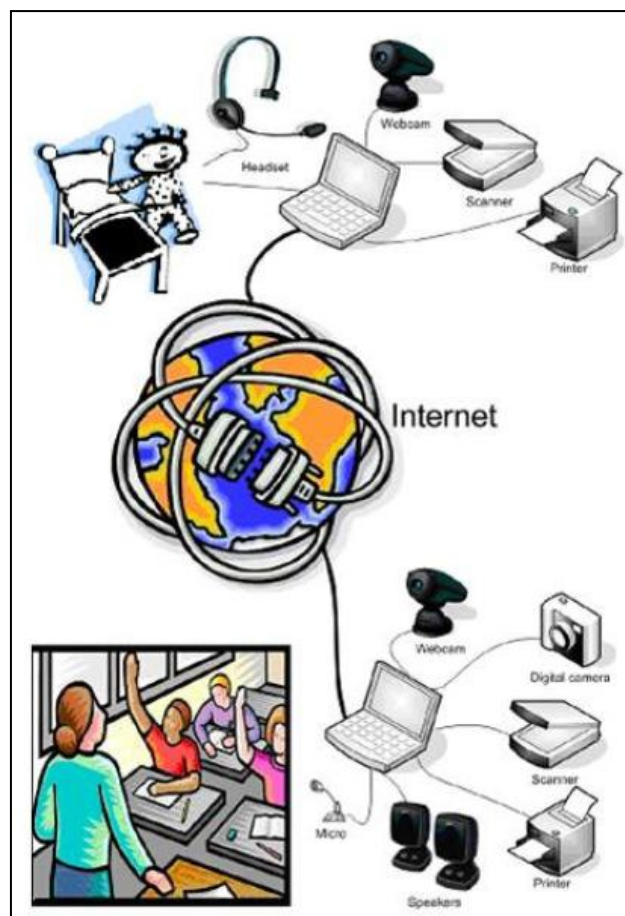

Figuur 5: Verdeling lager en secundair onderwijs 2010 – 2011 (E. Janssens, persoonlijke mededeling, 23 december, 2011)

3. Het Bednetsysteem

Bednet bouwt voor elke gebruiker een aparte leeromgeving op. Deze omgeving is via breedband-internet alle dagen beschikbaar en kan enkel gebruikt worden door mensen die een persoonlijke gebruikersnaam en wachtwoord hebben. Het systeem, dat toegang biedt tot die omgeving, ziet er telkens hetzelfde uit: er wordt een verbinding gemaakt tussen een

computer bij het zieke kind thuis of in het ziekenhuis en een computer in de klas van het betrokken kind. Toch omvat het systeem veel meer dan enkel het verbinden van twee computers. Buiten de computer wordt nog gebruik gemaakt van basismateriaal zoals een printer-scanner, een webcam, geluidsapparatuur en een digitaal fotoestel in de klas. Dit basismateriaal is overal verkrijgbaar. Maar Bednet biedt het ook, samen met de online leeromgeving die zij ontwikkeld hebben, gratis aan. Via dit systeem kan de Bednetgebruiker niet enkel de lessen volgen, het contact met de medeleerlingen onderhouden, maar laat het ook toe om te werken met lesmateriaal, taken en toetsen. De leerling kan zelfs aangeven wanneer hij iets wil vragen of reageren door een eenvoudige klik op een icoontje. Hierdoor begint het beeldscherm in de klas rood te flikkeren en klinkt er een belsignaal door de klas. (Jong & Vanwynsberghe, 2008)

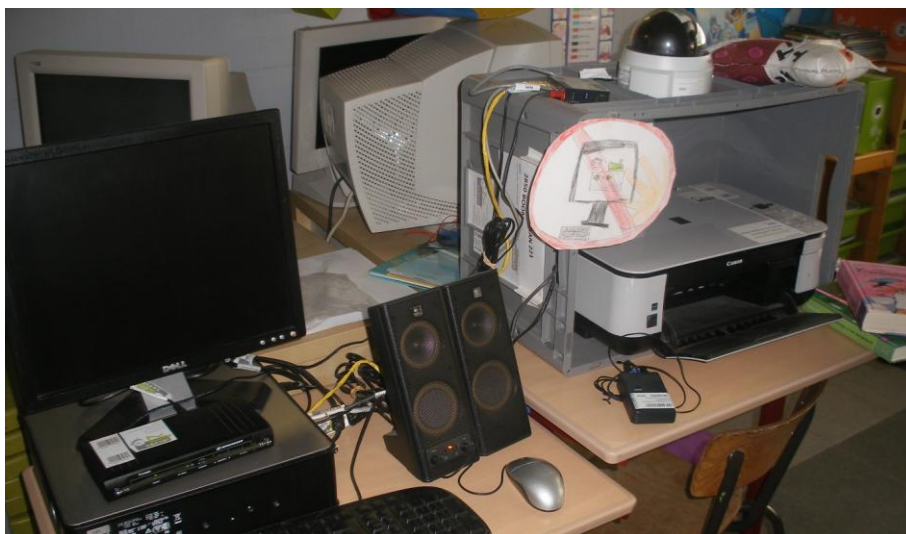

Figuur 6: Het systeem (E. Janssens, persoonlijke mededeling, 23 december, 2011)

Observatiegegevens 6 december 2011 – Basisschool Boom Park, tweede leerjaar

In het kader van onze bachelorproef zijn we op zoek gegaan naar iemand in onze omgeving die gebruik maakt van Bednet. Via directeur Roelants van basisschool Boom Park kwamen we in contact met Jade, een meisje uit het tweede leerjaar dat lijdt aan kinderreuma. We zijn even een kijkje gaan nemen in Jades klas tijdens één van haar sessies om een beeld te krijgen van het systeem. Voor de Bednetsessie start, maakt juf Britt zich klaar door het microfoontje met bijhorend apparaatje te bevestigen aan haar broek. Vervolgens krijgt een leerling uit de klas de opdracht om Bednet op te

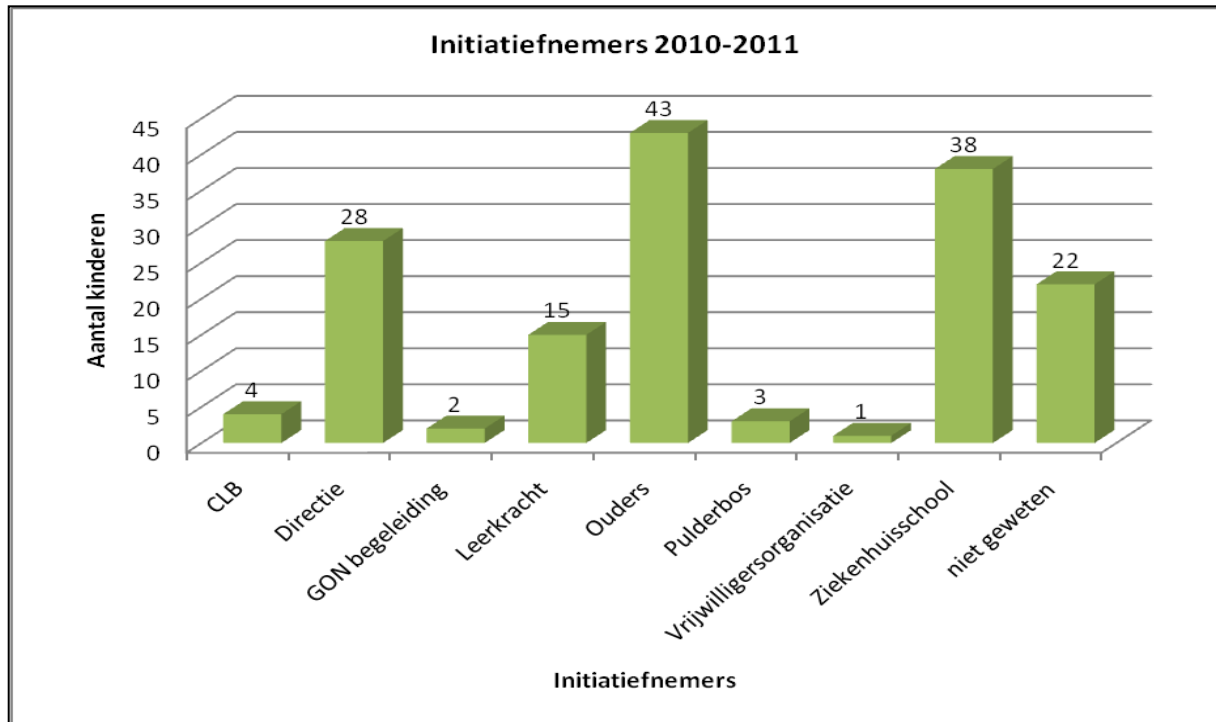
starten en Jade te bellen via één enkele muisklik op een knop. Jade komt tevoorschijn en juf Britt start haar lesje taal. Aangezien Jade ons de eerste maal kan zien, is ze aan het begin van de les voornamelijk bezig met het richten van haar camera op ons. Na enkele minuten komt ook Piri de klas binnen, zij volgt Jade op als regionaal medewerker van Bednet en komt kijken hoe deze les verloopt. Al snel duikt een eerste probleem op: Jade hoort maar langs één zijde van haar hoofdtelefoon. Piri spreekt via MSN af dat ze een nieuwe hoofdtelefoon zal meegeven wanneer haar mama later die dag langs komt op school. Na het taallesje geeft juf Britt nog een huiswerkblaadje dat de leerlingen moeten wegsteken. De leerling die Bednet aan het begin van de les opstartte, scant het blaadje in zodat Jade dit kan maken. Ook nu vormt zich een probleem: Jade krijgt de scan niet door. Een tweede poging om de scan door te sturen blijft ook zonder resultaat. Piri schakelt daarom via MSN de hulp in van Annelies en Bart, die vanuit hun helpdesk proberen om het probleem op te lossen. Zowel Jade als Piri moeten de computer even met rust laten en al snel nemen Annelies en Bart de computers over, komen er kaders te voorschijn en proberen ze om het document opnieuw door te sturen. Aangezien dit weer niet lukt, vragen ze aan Jade om de webcam bij haar thuis op de printer te richten. Annelies en Bart vermoeden dat Jade de scan telkens annuleert, omdat ze niets vreemds merkt. Dit probleem maakt dat er redelijk veel tijd verloren is gegaan. Piri beslist om de scan later die namiddag nog eens door te sturen. Ze laat Jade de les terug volgen, maar niet veel later wordt duidelijk dat de aandacht van Jade verzwakt is. Ze richt de camera niet meer op het bord, maar heeft meer oog voor ons. Piri en juf Britt moeten hier eerst wat om lachen, maar besluiten toch om de camera in de klas naar het bord te richten en deze te vergrendelen tot het speeltijd is. Tijdens de speeltijd last juf Britt een voorleesmoment in voor alle kinderen van de school die zin hebben om hiernaar te luisteren. Al snel stroomt de klas vol en kan Jade samen met de andere kinderen luisteren naar het verhaal van juf Britt. Na de speeltijd krijgen de leerlingen de kans om wat aan hun contract te werken, maar Jade lijkt hier niet veel zin in te hebben. Pas wanneer de juf haar vraagt of ze niet meewerkt, neemt Jade haar contractwerkje erbij. Toch houdt Jade zich niet enkel bezig met het bundeltje, want al snel rolt er een tekening voor Piri uit de printer. Hierdoor wordt bevestigd dat er niets mis is met de printer van Jade, dus Piri probeert nogmaals om het document te verzenden. De problemen lijken van de baan, want Jade kan de huistaak eindelijk printen. Tenslotte bekijken de leerlingen nog een filmpje van 'Dag Sinterklaasje' op SMART Board en ook Jade kan lachen met de grappen van Zwarte Piet. De computer wordt daarna afgesloten en de Bednetsessie zit erop.

Figuur 7: Nodige apparatuur in de klas zoals een computer, speakers, microfoontje, printer-scanner, webcam (L. Marnef & E. De Groof, eigen beeldmateriaal, 6 december, 2012)

4. Voorwaarden om een project op te starten

Wanneer je een project van Bednet wil opstarten, dien je contact op te nemen met Bednet zelf en houd je er best rekening mee dat dit alles ongeveer drie weken kan duren. De aanvragen komen voornamelijk van ouders, directies van scholen en ziekenhuisscholen.

Figuur 8: *Initiatiefnemers bij het indienen van een aanvraag voor een Bednet- project. (E. Janssens, persoonlijke mededeling, 23 december, 2011)*

Kinderen en jongeren die in aanmerking komen zijn tussen 6 en 18 jaar, langdurig of chronisch ziek en ingeschreven in een school in Vlaanderen. Eén van de voorwaarden is dat het kind minimum 2 maanden afwezig is.

Eens de aanvraag ingediend is, contacteert Bednet alle betrokkenen: partners, ouders, directie en leerkrachten van de betrokken school om zo de mogelijke meerwaarde van Bednet te bespreken voor het langdurig zieke kind. Wanneer de betrokken partijen akkoord gaan, worden alle technische voorzieningen zowel thuis als in de klas geïnstalleerd op dezelfde dag. Alle randapparatuur wordt gratis aangeboden (zie figuur 7). Van zodra de installatie voltooid is, krijgt de regionale medewerker de kans om het systeem te komen toelichten in de klas. De regionale medewerker spreekt een eerste moment af vanuit de klas en organiseert een kennismakingsactiviteit. De leerlingen zien het zieke kind terug via de computer. Tijdens dit moment worden de leerlingen zich bewust van de aanpassing in de klas en kan de klasleerkracht gericht observeren hoe alles in zijn werk gaat.

Nadien verloopt verdere communicatie en begeleiding via de regionale medewerkers en is het de bedoeling dat de klasleerkracht zijn lessen geeft zoals hij ze anders ook geeft. Het

Bednetproject mag namelijk geen al te grote verandering meebrengen voor de leerkracht en de Bednetgebruiker (Bednet vzw, 2012). Bovendien proberen de regionale medewerkers regelmatig een Bednetsessie te observeren om na te gaan of er zich al dan niet technische, pedagogische en/of sociale problemen voordoen (Roosenbroek, 2011).

Hieronder vind je een overzicht met voorwaarden om toegelaten te worden tot een Bednetproject.

• Het betreft een leerplichtige leerling tussen de 6 en 18 jaar.
• De leerling is minimum 2 maanden afwezig.
• Er is sprake van een leerling die door een ongeval of langdurige ziekte onregelmatig of niet naar school kan en hierdoor thuis of in het ziekenhuis moet verblijven.
• De leerling is ingeschreven in een Vlaamse school.
• Een doktersattest

Schema 2: Voorwaarden om een Bednetproject op te starten. (Roosenbroek, 2011)

Hoofdstuk 4: Samenwerking met de lagere school

1. Samenwerking van Bednet met het gewoon en buitengewoon onderwijs

Uit een gesprek met Els Brijs blijkt dat de samenwerking met het gewoon of buitengewoon onderwijs ongeveer hetzelfde verloopt. Veel hangt af van de betrokken personen. Het is niet de bedoeling dat de meewerkende leerkrachten hun stijl van lesgeven helemaal aanpassen. Zowel leerkrachten uit het gewoon als uit het buitengewoon onderwijs dienen rekening te houden met de noden van elk kind. Dit maakt dat een Bednetproject toepasbaar is in elk van beide schooltypes. Naast de leerkrachten en de directie komt een school ook vaak in contact met andere medewerkers. Zo zijn er bijvoorbeeld ICT-coördinatoren, Geïntegreerde Onderwijs begeleiders (GON) en GOK-begeleiders, CLB-medewerkers, ... ICT-coördinatoren van de betrokken school moeten niet vaak ingrijpen tijdens het project, maar wel overleg plegen met de ICT-medewerkers van Bednet. Dit zal alleen maar in het voordeel van het kind zijn. Zo kan een eenvoudig probleem met de scanner of andere technische apparatuur van Bednet snel opgelost worden door de ICT-coördinator van de school, wat tijd bespaart voor de ICT-medewerker van Bednet. Ook de GON-begeleiding in de school kan extra hulp bieden aan een Bednetproject, bijv. bij de opstart van een project voor jongere kinderen. De begeleider zou aan de eerste sessies kunnen deelnemen, door het zieke kind thuis te ondersteunen en op te zoeken. CLB-medewerkers werken enkel op vraag. Hierdoor zijn ze vaak niet op de hoogte van een lopend Bednetproject. De regionale medewerker van Bednet probeert voor de opstart van een Bednetproject zoveel mogelijk betrokkenen in te lichten tijdens een informatiesessie. CLB-medewerkers worden ook voor de sessie uitgenodigd. Zo komen ze vaak voor de eerste maal in contact met de problemen die het zieke kind ondervindt. Algemeen merkt de organisatie dat de betrokkenheid vaak afhankelijk is van de schoolcultuur en de onderlinge samenwerking.

De samenwerking met ziekenhuizen en ziekenhuisscholen vraagt de nodige afspraken. Bednet vzw zit regelmatig samen met personeel van grote ziekenhuizen om die goede samenwerking te onderhouden. Eén van de afspraken is dat een ziekenhuisles voorrang heeft op een Bednetsessie. Een nadeel is dat Bednet het internet in het ziekenhuis niet in de hand heeft. De betrokken ziekenhuizen zijn naast de ouders de grootste initiatiefnemers tot het indienen van een aanvraag voor een Bednetproject. Figuur 8 uit hoofdstuk 3 toont de statistische gegevens van deze initiatiefnemers.

2. Hulp bij ondersteuning van het leerproces

De klasleerkracht van de zieke leerling speelt een cruciale rol bij de ondersteuning van het leerproces tijdens een Bednetproject. Het vergt van de leerkracht heel wat vaardigheden om les te geven via de virtuele leeromgeving van Bednet (Jong & Vanwynsberghe, 2008). Sommige leerkrachten voelen zich bekeken, omdat er een webcam in de klas geïnstalleerd

is. Deze leerkrachten wensen liever niet deel te nemen aan het project. Als leerkracht moet je trachten rekening te houden met de individuele noden en behoeften van elk kind, dus ook met die van de Bednetleerling. Je mag niet vergeten dat er achteraan in de klas een 'virtuele' leerling zit, die deel wil uitmaken van het klasgebeuren. De meest voor de hand liggende manier van lesgeven is de frontale aanpak, waarbij zo weinig mogelijk verplaatsing nodig is. De andere werkvormen vragen vaak meer organisatie van de leerkracht en dat schrikt soms af in het bijzijn van een Bednetleerling. Bij die frontale aanpak blijft het sociaal contact eerder beperkt. Ook andere werkvormen, bijv. groepswork en spreekbeurt, of activiteiten als knutselen, zingen, ... kunnen binnen een Bednetproject geïntegreerd worden.

Naast de leerkracht zijn ook de klasgenoten erg belangrijk binnen het leerproces van het zieke kind. Door een samenwerking met Bednet wordt de drempel om weer terug naar school te gaan lager. Het sociale contact, de vriendschap, de communicatie tussen het zieke kind en de klasgenoten werkt impliciet erg motiverend. Men spreekt van een verrijking voor beide partijen. De klasgenoten zien de ziekte niet meer als een 'vreemd iets' en het zieke kind is niet langer meer alleen met zijn of haar zware ziekte. Wij zijn van mening dat vriendschap een belangrijke rol speelt in de groei van een kind en ze daarenboven de prestaties van de kinderen in de klas beïnvloedt.

Je kan ook stevast rekenen op de regionale medewerker. Deze is het centrale aanspreekpunt voor ouders, familie, directie, leerkracht en andere betrokkenen. Zoals eerder vermeld willen de regionale medewerkers zoveel mogelijk in de klas aanwezig zijn om zo eventuele problemen te signaleren.

Materieel gezien ondersteunt Bednet zowel synchroon als asynchroon het leerproces van een langdurig of chronisch ziek kind. Synchroon betekent gelijktijdig. De onderlinge communicatie tussen de klas en de Bednetleerling verloopt gelijk in de tijd. Dit wordt mogelijk gemaakt door de bijhorende apparatuur van Bednet, zoals bijvoorbeeld een webcam en bestaande communicatiemiddelen, zoals Skype, MSN, ... Asynchroon is het tegenovergestelde, namelijk ongelijktijdig. Bepaalde gegevens, al dan niet opgevraagd, worden doorgestuurd wanneer deze afgewerkt zijn. Bednet vzw kan worden opgedeeld in vier zogenaamde 'velden'.

In het eerste veld spreekt men van onderwijssynchroon. Hiermee bedoelt men dat het klasgebeuren door de zieke leerling gevolgd kan worden met behulp van een webcam. Hier tegenover plaatst men het tweede veld, onderwijsasynchroon. Dit betekent dat de Bednetleerling digitale documenten kan opvragen. Een derde veld is sociaalsynchroon. Het inzetten van bestaande communicatietechnieken zoals MSN, Skype, ... vallen onder dit veld. In sociaalasynchroon, het vierde en laatste veld, krijgt e-mailen een plaats. Een overzicht van de vier zogenaamde 'velden' vind je in het schema op de volgende bladzijde (Decuyper et al., 2008).

BEDNET			
Eerste veld: onderwijssynchroon	Tweede veld: onderwijsasynchroon	Derde veld: sociaalsynchroon	Vierde veld: sociaalasynchroon
Het klasgebeuren kan door de zieke leerling met een webcam gevolgd worden.	Langdurig zieke leerlingen kunnen digitale documenten opvragen.	Hiermee bedoelt men het inzetten van bestaande communicatietechnieken zoals MSN, Skype, ...	In het laatste veld krijgt e- mailen een plaats.

Schema 3: Bednet opgedeeld in vier zogenaamde 'velden' (Decuyper et al., 2008).

3. Tips voor begeleiders

Piri Szalai, regionaal medewerker Vlaams - Brabant van Bednet, bezorgde ons een document 'Bednet in de eerste graad lager onderwijs - Praktische tips' met tips over het inzetten van Bednet in een lagere graad (Bednet vzw, 2011a). Wij hebben de tips bestudeerd en hieronder samengevat.

Tips

- Bednetlessen zijn niet altijd even gemakkelijk te geven en/of te volgen in iedere graad. Concrete afspraken zijn daarom noodzakelijk.
- Essentieel is een overlegmoment tussen de verschillende betrokken partijen (TOAH, vrijwilligers, ziekenhuisschool, ouders, CLB, ...) te voorzien. De klasleerkracht dient hierbij goed te weten welk doel wanneer beheerst moet zijn. Zo kan ze een overzichtelijk schema maken met wie, wanneer, wat aan de Bednetleerling zal onderrichten. Het kan helpen om per vak de meest efficiënte lesvorm te kiezen. Afwisseling in werkvormen is ook aan te raden om de aandacht van de Bednetleerling te behouden.
- Een vlotte communicatie en samenwerking met de ouders is van groot belang. Zij dienen op de hoogte te zijn van de te bereiken doelen en te verwerven leerinhoud. Problemen oplossen, moeilijkheden overwinnen en inspelen op onverwachte situaties kan de samenwerking bevorderen.
- Het is belangrijk dat de Bednetleerling zich op zijn gemak voelt, eventuele frustraties worden best vermeden. Wanneer een Bednetleerling niet meteen mee is met de leerinhoud, kan de leerkracht een extra uurtje inlassen om aan het zieke kind bijkomend uitleg te geven. Ook klasgenoten kunnen hulp bieden en tijdens de speeltijd extra uitleg geven.
- Om verveling bij de Bednetter tegen te gaan, zorg je best voor een extra werkbundel die dode momenten opvangt.

- Als leerkracht dien je rekening te houden met de noden en behoeften van ieder kind. Zo heeft elk individu zijn eigen kenmerken. Zorg ervoor dat je bij het voorbereiden van een Bednetles weet welke werkvormen het best werken bij de Bednetleerling.
- De zorgleerkracht inschakelen tijdens enkele lessen biedt zeker voordelen. Zo kan je de aandacht tussen de Bednetleerling en de hele klasgroep verdelen. Je dient de leerlingen in de klas, maar ook de zieke leerling thuis, voortdurend te prikkelen. Wissel daarom regelmatig af van werkvorm. Flexibiliteit en lef van de leerkracht zal op termijn zeker lonen.
- Tijdens lessen maakt een leerkracht vaak gebruik van leermiddelen zoals prenten, schema's, Ook deze moeten goed zichtbaar opgesteld worden voor de Bednetter. Je kan ook wandplaten inscannen en doorsturen naar de Bednetleerling. Naast scannen, kan je in de klas ook foto's maken en opslaan in de boekenkast van Bednet. Andere materialen (woordkaarten, letterdoosjes, telmaterialen, ...) voorzie je best ook bij de zieke leerling thuis.

Onderstaande tabel vormt een overzicht met tips voor het begeleiden van een Bednetproject in de eerste graad.

Stappenplan	
Vóór het Bednetproject	Tijdens het Bednetproject
<ul style="list-style-type: none"> ▪ Welke eindtermen, leerplandoelen en lesdoelen worden nagestreefd? ▪ Welke leergebieden zijn betrokken? ▪ Wat wordt vakoverschrijdend vooropgezet? ▪ Welke leerinhoud moet beheerst zijn om over te gaan naar het volgende leerjaar? Stel een schema op. ▪ Bespreek en overleg het schema met alle betrokken partijen. ▪ Op welke manier zal de communicatie verlopen? ▪ Bereid Bednetlessen goed voor en stel een weekschema op. ▪ Werk met structuur. ▪ Hoe wordt de Bednetter thuis begeleid? Maak afspraken. ▪ Hoe worden technische problemen op school aangepakt? Bespreek dit vooraf. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Houd je weekplanning goed in de gaten. ▪ Zorg ervoor dat de ouders op de hoogte zijn van de te beheersen leerinhoud. ▪ Geef voldoende bevestiging en waardering aan de Bednetleerling, zoals je dat ook zou doen tijdens gewone lesmomenten. ▪ Bevorder het sociaal contact al dan niet via het Bednetsysteem. ▪ Wissel voldoende af, daag de leerling uit, prikkel ook het zieke kind regelmatig. ▪ Los problemen dadelijk op en tracht moeilijkheden te voorkomen. ▪ Experimenteer en leer!

<ul style="list-style-type: none"> ▪ Bezoek op voorhand de Bednetleerling thuis. ▪ Zorg dat de leerlingen goed zijn voorbereid op het eerste contact met de Bednetleerling. ▪ Leg Bednetmomenten op voorhand vast. Hoe regel je dit met ouders en andere betrokkenen? 	
--	--

Schema 4: Stappenplan met tips voor begeleiders van een lopend Bednetproject.

Werken met Bednet leer je met vallen en opstaan. Door te experimenteren en bij te sturen waar nodig, ga je de meerwaarde van het werken met de organisatie zeker inzien.

Eén van de belangrijke doelen die Bednet stelt, is het bevorderen van sociaal contact. Dankzij de webcam en MSN is dit mogelijk. Als leerkracht kan je dit aspect versterken door babbel- en spelmomenten in te lassen tijdens speeltijden. Klasgenoten krijgen zo de kans om in alle rust met het zieke kind te communiceren en te wennen aan het nieuwe, namelijk de virtuele leeromgeving van Bednet, maar ook eventuele uiterlijke veranderingen van het zieke kind. Het contact hoeft echter niet altijd via het Bednetsysteem te verlopen. Andere leuke uitwisselingen, zoals een fotoboekje, ontdekkoffer, filmpjes, brieven, ... zijn ook mogelijk.

Hoofdstuk 5: Initiatiekoffer voor de eerste graad

1. Concept

Een meerwaarde bieden aan de organisatie is wat wij in het begin, toen we aan onze scriptie begonnen, voor ogen hadden. Tijdens onze observatie op 6 december 2011 bij Bednetleerling Jade, leerden we Piri Szalai, regionale medewerker van Vlaams – Brabant, kennen. Zij vertelde ons over de mogelijke problemen die zich voordoen in de lagere graden. Kinderen in de eerste graad gaan snel op zoek naar afleiding. Ze moeten zoals alle andere kinderen in de klas voldoende geprikkeld worden. De Bednetleerling kan de nood ervaren aan een variatie in werkvormen. Een Bednetsessie dient goed voorbereid te worden door de klasleerkracht. Materialen uitdelen en doorscannen, kost tijd. Als er zich op dat moment technische problemen voordoen, kan dit chaos met zich meebrengen in de klas. Tijdens het lesgeven wordt er regelmatig gewerkt op aparte werkblaadjes. De leerkracht loopt rond, ondersteunt, begeleidt en verbetert. Dit is iets moeilijker via Bednet, omdat je de gezette tussenstappen of het oplossingsproces van de Bednetter niet kan waarnemen. De communicatie en planning met alle betrokkenen is van groot belang (Bednet vzw, 2011a). Voor deze ‘problemen’ werden tips opgesteld voor leerkrachten die deelnemen aan een Bednetproject. Wat we oorspronkelijk voor ogen hadden, namelijk het opstellen van tips voor mogelijke problemen, werd al door medewerkers van Bednet zelf uitgewerkt.

In overleg met Els Brijs, pedagogische verantwoordelijke van Bednet, hebben we besloten een initiatiekoffer te ontwikkelen voor kinderen van de eerste graad. Deze koffer kan een hulpmiddel of een houvast zijn voor de regionale medewerkers bij de opstart van een project in het eerste en tweede leerjaar.

2. Realisatie

Voor de realisatie van onze initiatiekoffer hebben we gebruik gemaakt van het document ‘Bednet in de eerste graad lager onderwijs – Praktische tips’. Door in gesprek te gaan met de klasleerkracht van Jade en te luisteren naar de ervaringen van Piri Szalai hebben we geconcludeerd dat er bij de opstart meer houvast geboden kan worden aan de regionale medewerkers. Met de koffer bieden wij hiervoor een mogelijke basis aan.

Figuur 9: initiatiekoffer (L. Marnef & E. De Groof, eigen beeldmateriaal, 16 april, 2012)

In de koffer zit een opstartfiche, die de regionale medewerker kan gebruiken voor het verloop van de les. Hiervoor hebben we gekozen, omdat niet iedere medewerker een didactische achtergrond bezit. Op die manier is de koffer voor elke gebruiker hanteerbaar. De regionale medewerker start met een klassikaal gesprek, waarin met de kinderen gepraat wordt over ziek zijn en welke gevolgen dat kan hebben. Naast de opstartfiche zit er ook een prentenverhaal in de koffer. We opteren hier voor het principe van een kamishibai.

Kamishibai ('kami' betekent papier en 'shibai' betekent drama) is onderdeel van een eeuwenoude visuele verteltraditie die tijdens de 12de eeuw ontstond in Boeddhistische tempels in Japan. Vooraan in het theater toonde de verteller prenten met op de achterkant een tekst en vertelde ondertussen zijn verhaal. Een soort miniatuurfilmvoorstelling, occasioneel ook met geluid en muziek (Arts Basic for Children, n.d.). De regionale medewerker neemt de kamishibaiprenten en vertelt het verhaal 'Bednet Bijou bedenkt een plannetje'. De tekst en verdere instructies bevinden zich telkens op de achterzijde van de vorige prent. Andere gebruiksmaterialen, ook aanwezig in de koffer, worden nadien nader verklaard. Er zijn vier taakmedailles: een startkapitein, een afsluitkapitein, een scankapitein en een stiltekapitein. De startkapitein kijkt op de kalender wanneer er een Bednetsessie is en start het Bednetprogramma tijdig op. De afsluitkapitein sluit het programma af op het einde van een Bednetsessie. De scankapitein is verantwoordelijk voor het inscannen van documenten en de stiltekapitein bewaakt de stilte tijdens een Bednetsessie. Naast het verhaal en de taakmedailles zijn er nog meer materialen, zoals een klaskalender, een kalender voor ouders en klasleerkracht en 'moetjesborden'. Op de klaskalender staan alle Bednetsessies gepland. Op deze manier zijn de leerlingen op de hoogte van

contactmomenten met de zieke leerling. De kalender voor de ouders en de klasleerkracht werkt op dezelfde manier. Samen plannen ze de sessies in, zodat er zich zo weinig mogelijk misverstanden kunnen voordoen. De 'moetjesborden' uit de koffer herinneren de leerlingen aan klasafspraken die blijven gelden. De 'moetjesborden' zijn van toepassing als er een sessie loopt. Wij hebben ervoor gekozen om naast het klasgebeuren ook iets aan te bieden voor tijdens de speeltijd. Dit zal verschillen van kind tot kind en van school tot school. In de Wingerd te Reet werkt juf Leen met Bednet. Zij vertelde ons dat ze het belangrijk vindt dat kinderen tijdens de speeltijd de kans krijgen om echt kind te zijn. Daarom laat ze telkens twee kinderen alleen met de Bednetleerling in de klas tijdens de speeltijd. Omdat kinderen van de eerste graad niet echt praten tijdens de speeltijd, vond ze de spelletjes, door ons aangeboden, zeer interessant.

Reflectie

Het maken van een scriptie was nieuw voor ons allebei. Het scriptiecontract werd dan ook meermaals aangepast. Onze allereerste versie telde hooguit vijf onderzoeksvragen. Na overleg met Betty Van Muylder werd dat aantal verdrievoudigd. Vooraleer we begonnen met het uitschrijven van onze scriptie bekeken we enkele voorbeelden van eindwerken en bachelorproeven online. We stelden vast dat er veel verschillende manieren waren om aan de slag te gaan.

Eerst en vooral zijn we in de schoolbibliotheek van Lessius op zoek gegaan naar literaire bronnen in verband met Bednet. We vonden drie zeer bruikbare en betrouwbare teksten. Daarnaast hebben we de website van Bednet vzw onder de loep genomen. Deze verschaftte ons veel nuttige informatie. Medewerkers van Bednet, Els Janssens, Els Brijs en Piri Szalai stuurden ons ook jaarverslagen, PowerPoints en werkdocumenten door. Het bestuderen en vergelijken van verschillende internetbronnen verliep niet altijd van een leien dakje. Achteraf kwamen we tot de vaststelling dat we consequenter de bronnen moesten bijhouden. We noteerden alle bronnen die we ooit hadden gelezen, maar maakten geen selectie van de bronnen die we uiteindelijk wel of niet verwerkten.

Op 6 december 2011 observeerden we Jade, een Bednetleerling uit BSGO Boom Park. Daar maakten we kennis met Piri Szalai, regionale medewerker van Bednet. We legden haar onze scriptiedoelen uit en vroegen haar hoe wij een meerwaarde konden bieden aan de organisatie. Oorspronkelijk hadden we het idee een reeks tips op te stellen voor het werken met Bednet. Piri vertelde ons dat zij zich daar afgelopen zomer reeds mee had bezig gehouden. Nieuwe ideeën gingen aan het rollen. Een promofilmpje, een koffer met materialen voor het zieke kind en voor de klas, ... Piri raadde ons aan de ideeën voor te leggen aan Els Brijs, pedagogisch verantwoordelijke van Bednet. Zij stemde in met een initiatiekoffer, die regionale medewerkers zou kunnen helpen om de opstart van een Bednetproject te vereenvoudigen. Voor de realisatie van onze koffer lieten we ons inspireren door het document met tips voor het werken met Bednet in de eerste graad van Piri Szalai. Voor onze koffer en het materiaal kozen we voor de kleuren groen en wit, omdat we deze ook terugvonden in het logo van Bednet.

16 april gingen we met de initiatiekoffer naar de klas van Jade. Het project was niet helemaal nieuw voor hen, waardoor we niet alles konden testen, zoals we eerder voor ogen hadden. De kinderen zelf zijn erg enthousiast over Bednet in de klas. Ze vinden het fijn dat de Bednetleerling op die manier toch deel uitmaakt van de klasgroep. De klasleerkracht van Jade, juf Britt, gaf ons de allereerste feedback op onze koffer. Met die feedback en ons voorlopig ontwerp trokken we op 17 april 2012 naar het hoofdkantoor in Leuven. We werden er vriendelijk ontvangen door Els Brijs, die al zeer enthousiast was met de uitwerking van het idee. Ook van haar kregen we erg nuttige tips. Daarnaast was zij bereid op zoek te gaan naar vrijwilligers, leerkrachten die momenteel werken met Bednet, die op hun beurt

een eigen mening konden vormen over onze koffer. Deze hebben zich helaas niet aangemeld. Zelf hebben we wel contact opgenomen met juf Leen uit De Wingerd te Reet. Juf Leen is leerkracht van het eerste leerjaar en werkt sinds kort met Bednet. Zij vertelde over haar ervaring en bekeek de aangeboden gebruiksmaterialen in de koffer. Juf Leen was erg te vinden voor de spelletjes in de koffer.

Achteraf bekeken hadden we een aantal dingen anders willen aanpakken. Vooraleer we tot de concrete uitwerking van het materiaal voor de initiatiekoffer overgingen, hadden we graag contact opgenomen met leerkrachten die op dat moment met Bednet werkten. Helaas kon Bednet vzw geen gegevens hierover vrijgeven. Daarnaast hadden we onze eerste versie van de koffer al meteen mooi afgewerkt. We lamineerden alle materialen vooraleer ze door iemand werden nagekeken. Nadien bleken er toch nog enkele aanpassingen nodig, omdat we enkele zaken over het hoofd zagen.

Ook wilden we de koffer met enkele regionale medewerkers meegeven om uit te proberen in de eerste en/of tweede klas, zodat zij hun ervaringen met het materiaal aan ons konden meedelen en wij nog de nodige aanpassingen konden doorvoeren.

Bij ons bezoek op 17 april 2012 had Els Brijs liever niet dat de koffer al in gebruik ging, omdat er nog een afbeelding moest worden toegevoegd aan het verhaal. Ze wilde dat we via een extra afbeelding aan de kinderen verduidelijkten dat er al vele middelen bestaan om te vechten tegen de virusstof. Ze deelde ons wel mee dat de koffer de nodige 'handvaten' in huis heeft om in de toekomst het materiaal verder aan te vullen als er concreet mee gewerkt werd. We kunnen ons opzet dus zeker als geslaagd beschouwen!

Besluit

Tijdens de uitwerking van onze scriptie kregen we zicht op onze vooropgestelde onderzoeksvragen. De grote vraag, namelijk wat Bednet betekent voor kinderen uit het lager onderwijs, hebben we onderzocht aan de hand van een aantal deelvragen.

Eerst vroegen we ons af welke ontwikkeling Bednet doormaakt als vzw. We lezen dat in 2007 – 2008 de eerste 40 kinderen genieten van een Bednetproject. In 2010 – 2011 is dit aantal verdrievoudigd. Uit het organigram van Bednet kunnen we opmaken dat Bednet vzw bestaat uit een team van medewerkers dat nauw samenwerkt. We kunnen besluiten dat de opstart en de verdere ontwikkeling van de organisatie mogelijk is door de vele partners en sponsors. Graag zou Bednet meer aandacht krijgen binnen de lerarenopleiding. De organisatie acht het belangrijk dat toekomstige leerkrachten zich bewust zijn van de mogelijkheden die er zijn voor langdurig en/of chronisch zieke kinderen.

Vervolgens hebben we bestudeerd welke plaats Bednet heeft binnen de wetgeving. Hieruit blijkt dat Bednet vzw niet binnen de wetgeving van tijdelijk onderwijs aan huis voor zieke kinderen (TOAH) kadert, maar dat de activiteiten van Bednet wel in 75% van de gevallen complementair verlopen met de genomen maatregelen voor tijdelijk onderwijs aan huis. Omdat elk kind, dus ook zieke kinderen, recht heeft op onderwijs, stellen we vast dat Bednet louter semantisch wel binnen het GOK-beleid past.

Onze derde deelvraag gaat na op welke manier de organisatie hun beoogde doelen nastreeft. De organisatie wil er met de virtuele leeromgeving enerzijds voor zorgen dat langdurig of chronisch zieke kinderen niet uit hun sociale groep vallen en anderzijds is Bednet erop gericht de leerachterstand te beperken. We kunnen besluiten dat het initiatief, de virtuele leeromgeving van Bednet, complementair loopt met tijdelijk onderwijs aan huis voor zieke kinderen, onderwijs in de ziekenhuisschool en vrijwilligerswerk.

Vervolgens zijn we de samenwerking met externen nagegaan in een gesprek met Els Brijs. We concluderen enerzijds dat de samenwerking van Bednet met gewoon of buitengewoon onderwijs nagenoeg hetzelfde verloopt. Anderzijds besluiten we dat de samenwerking met ziekenhuizen de nodige afspraken vraagt. Daarnaast wordt Bednet opgedeeld in vier zogenaamde velden. Deze velden: onderwijssynchroon, onderwijsasynchroon, sociaalsynchroon en sociaal asynchroon, ondersteunen het leerproces van een langdurig of chronisch ziek kind.

We realiseerden ons doel, het ontwikkelen van een materialenset voor het eerste contact en kennismakingsmoment met Bednet in de eerste graad. De Bednetinitiatiekoffer kunnen de regionale medewerkers gebruiken bij de opstart van een nieuw Bednetproject in een klas met een chronisch of langdurig ziek kind.

Referenties

- Amnesty International. (n.d.). In het kort: de Universele Verklaring van de Rechten van de Mens. Geraadpleegd op 7 juni, 2012, via <http://www.amnesty.nl/mensenrechten/encyclopedie/in-het-kort-de-universele-verklaring-de-rechten-de-mens>
- Androme. (2008). Geraadpleegd op 6 februari, 2012, via <http://www.androme.com/>
- Arts Basic for Children. (n.d.). Kamishibai. Geraadpleegd op 10 april 2012, 2012, via <http://www.abc-web.be/nl/abc-kamishibai>
- Auxilia vzw. (n.d.). Vrijwilligerswerk. Geraadpleegd op 2012, 26 maart, via <http://www.auxilia-vlaanderen.be/werking.html>
- Bednet vzw (2011a). [Bednet in de eerste graad lager onderwijs - Praktische tips].
- Bednet vzw (2011b, 28 september). [Eindverslag West Vlaanderen].
- Bednet vzw (2011c, 15 november). [Organogram].
- Bednet vzw. (2012). Nieuwsbrief 10. *Evaluatie van het schooljaar 2008 - 2009*. Geraadpleegd op 3 december, 2011, via <http://www.bednet.be/nieuwsbrief/tien/>
- Bednet vzw (n.d.-a). [De organisatie].
- Bednet vzw. (n.d.-b). Partners en sponsors. Geraadpleegd op 29 december, 2011, via <http://www.bednet.be/>
- Blaton, L. (2008). Geschiedenis van het Steunpunt GOK Geraadpleegd op 7 juni, 2012, via http://www.steunpuntgok.be/over_steunpunt_gelijke_onderwijskansen/geschiedenis/default.aspx
- Brijs, E. (2006 - 2007). A van Afwezig, Z van ziek. *Zorgbreed*, 15 (En dan is er Bednet), 34.
- CTG. (2012). We Are. Geraadpleegd op 6 februari, 2012, via <http://www.ctg.com/europe/we-are>
- De Ruyscher, K. (2011). Aan bed gekluisterd, maar dankzij Bednet toch in de klas. *School + Visie*, 1. Geraadpleegd op 5 juni, 2012, via Bednet vzw website: http://www.bednet.be/afbeeldingen/doc_174.pdf
- Decuyper, M., De Bruycker, C., Bruneel, S., Velghe, A., Clarebout, G., & Janssens, E. (2008). Bednet vzw: een virtuele leeromgeving voor langdurig en chronisch zieke kinderen. *Impuls*, 38 (Wat is Bednet), 169 - 178.
- Encyclo. (n.d.-a). Betekenis partner. Geraadpleegd op 29 december, 2011, via <http://www.encyclo.nl/begrip/partner>
- Encyclo. (n.d.-b). Betekenis sponsor. Geraadpleegd op 6 februari, 2012, via <http://www.encyclo.nl/begrip/SPONSORING>
- GO! Onderwijs van de Vlaamse Gemeenschap. (n.d.). Gezondheid en Welzijn Geraadpleegd op 3 december, 2011, via <http://www.g-o.be/gezondheid/ondersteuningexternepartners/bednet/Pages/default.aspx>
- Jong, W., & Vanwynsberghe, J. (2008). Bednet, een project voor ondersteuning van langdurig of chronisch zieke kinderen. *Basis: ledenblad van het COV*, 16 - 17.
- Onderwijs Vlaanderen. (2011). Omzendbrief - Onderwijs aan huis. Geraadpleegd op 3 januari, 2012, via <http://www.ond.vlaanderen.be/edulex/database/document/document.asp?docid=9293>
- Onderwijs Vlaanderen. (2012a). Omzendbrief - Onderwijs aan zieke kinderen. Geraadpleegd 3 januari, 2012, via <http://www.ond.vlaanderen.be/edulex/database/document/document.asp?docid=13646>

Onderwijs Vlaanderen. (2012b). Omzendbrief - Personeelsinformatie scholen in het gewoon basisonderwijs. Geraadpleegd op 4 juni, 2012, via <http://ond.vlaanderen.be/edulex/database/document/document.asp?docid=13615>

Platform van Onderwijs aan Zieke Leerlingen Vlaanderen. (2011). Visietekst. Geraadpleegd op 26 maart, 2012, via <http://www.onderwijsvoorziekekinderen.be/pdf/visietekstPOZiLiV2011.pdf>

Roosenbroek, J. (2011). *Onderwijs voor langdurig zieke kinderen: Bednet.*, Katholieke Hogeschool Kempen, Vorselaar. Geraadpleegd op 3 december, 2012, via <http://doks2.khk.be/eindwerk/do/record/Get;jsessionid=1421E9315F2561744C9268FC112A013D?dispatch=view&recordId=SKHKff8080812ce0163b012d13aae85002a1>

School & Ziekzijn. (n.d.). Wat doet S&Z? Geraadpleegd op 26 maart, 2012, via <http://www.s-z.be/wat-doet-sz/>